

Nederlands, opstel (oude stijl)

Examen VWO

Voorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

20 | **01**

Tijdvak 1
Vrijdag 1 juni
9.00 – 12.00 uur

Schrijf een opstel over één van de volgende onderwerpen. Bedenk zelf een titel als er bij de opdracht geen genoemd is.

Privacy

In uitgaanscentra hangen videocamera's, evenals in winkels en bij benzinstations. Kinderen van anonieme spermadonoren zullen er binnenkort recht op hebben om de naam van hun biologische vader te leren kennen. Er gaan steeds meer stemmen op om DNA-onderzoek te doen bij verdachten. Enige tijd geleden werden in zogenaamd 'onveilige' wijken in Rotterdam alle passanten door de politie op wapenbezit gefouilleerd. Het recht op privacy dreigt keer op keer te worden geschonden.

- 1 Schrijf een betoog over deze ontwikkeling.

Van oude mensen, de dingen die voorbijgaan

Op veel scholen wordt in de bovenbouw van het vwo nog steeds veel aandacht besteed aan de geschiedenis van de Nederlandse literatuur. Nu de Tweede Fase, het Studiehuis, oprukt, is die ruime aandacht voor de literaire historie voorbij. Al zullen de leeslijsten nog wel enkele boeken bevatten uit de periode van vóór 1880, in de nieuwe lesprogramma's is minder tijd ingeruimd voor het klassikaal behandelen van literatuurgeschiedenis. Er is meer integratie mogelijk met de literatuurgeschiedenis van de ons omringende taalgebieden, maar de totale tijd die aan dit onderdeel kan worden besteed is beperkt. Vind jij deze ontwikkeling een verlies voor het onderwijs? Hoe heb jij zelf het onderricht in de vaderlandse (en eventueel buitenlandse) literaire geschiedenis ervaren?

- 2 Schrijf een beschouwing over (het veranderen van) het vak literatuurgeschiedenis.

Het vak psychologie is de laatste decennia uitgegroeid tot een van de meest populaire universitaire studies; in Nederland is het ook een echte 'meidenstudie' geworden. Ruim driekwart van de studenten psychologie behoort tot het vrouwelijk geslacht.

- 3 Schrijf een beschouwing waarin je mogelijke verklaringen geeft voor de populariteit van deze studierichting met name bij meisjes. Geef ook aan waarom jijzelf je al dan niet aangetrokken voelt tot deze richting.

Het spijt me

Niet alleen een populair televisieprogramma als 'Het spijt me' houdt zich bezig met spijtbetuigingen, ook allerlei kerkelijke en politieke leiders betuigen spijt. Zo heeft de paus de joden al excuus gevraagd voor de rol van de katholieke kerk in de Tweede Wereldoorlog en heeft de Japanse politiek zich evenmin onbetuigd gelaten ten aanzien van de rol van Japan in diezelfde oorlog.

Heeft zo'n spijtbetuiging zin? Is er een grens? Moeten de VS de indianen excuses aanbieden? Moet Nederland spijt betuigen aan zijn voormalige koloniën?

- 4 Schrijf een betoog over dit soort spijtbetuigingen.

Sommigen menen dat er sprake is van 'verschoolsing' van de universiteiten: studenten worden geholpen met hun planning, de leerstof wordt aangeboden in overzichtelijke modules en elke student kan eventueel begeleid worden door een ouderejaars. Deze tendens lijkt haaks te staan op de gang van zaken in het voortgezet onderwijs, waar in de Tweede Fase juist zelfstandigheid en zelfdiscipline centraal staan om leerlingen beter voor te bereiden op de opleidingen na de middelbare school.

- 5 Schrijf een betoog over deze ontwikkelingen.

Als je nu terugkijkt op de afgelopen jaren, kun je waarschijnlijk constateren dat de school heeft bijgedragen aan je vorming. Mede dankzij de school (of is het ondanks de school?) heb je je in een bepaalde richting ontwikkeld. Ook ontmoetingen en ervaringen elders hebben hun sporen nagelaten. Er was sprake van contacten met leeftijdgenoten en met volwassenen, in allerlei situaties: tijdens het werk voor een bijbaantje, in sportverenigingen, in het uitgaansleven, op (vakantie)reis en niet te vergeten thuis.

Waar heb jij het meest geleerd? Waardoor ben je het meest gevormd?

- 6 Schrijf een beschouwing over deze kwestie.

De milieucatastrofe

Sinds het einde van de jaren zestig wijst een actieve milieubeweging op de dreigende overbevolking en de daarmee samenhangende overbelasting van het milieu. Gevoegd bij onze onverantwoorde levenswijze moet dat wel rampzalige gevolgen voor de aarde hebben; aan doemscenario's is dan ook geen gebrek. De milieubeweging ontleent haar bestaansrecht grotendeels aan waarschuwingen voor catastrofes.

De aangezegde rampen zijn tot nu toe uitgebleven en met de natuur gaat het helemaal niet zo slecht. Maar goed nieuws verdraagt zich niet met de opdracht die de milieubeweging zichzelf heeft gesteld. Het alarmisme van de milieubeweging vindt ook bij het publiek meer gehoor dan de nuchterheid van wetenschappelijke onderzoekers. De vraag is of de zaak van het milieu met deze opstelling van de milieuactivisten wel gediend is. Hoeveel vals alarm kan een mens verdragen voordat hij onverschillig wordt voor welke noodkreet dan ook?

- 7 Schrijf een betoog over de strategie van de milieubeweging.

Onze democratische samenleving kan niet buiten een goede en snel werkende nieuwsvoorziening. Het behoort onder meer tot de taak van de media opvallende gebeurtenissen te 'verslaan'. Daarbij kan het gaan om calamiteiten en andere situaties waarin de betrokkenen leed wordt berokkend.

In zulke gevallen staat de verslaggever voor een moeilijke taak: zijn professie vereist dat hij efficiënt te werk gaat en een product aflevert dat is ingesteld op de wensen van het publiek. Tegelijkertijd is er de ellende van het slachtoffer, die tot een emotionele betrokkenheid van de reporter kan leiden. In sommige gevallen kan de verslaggever zelfs fungeren als het geweten van een samenleving die zich te weinig gelegen laat liggen aan het lot van in de knel geraakte individuen.

Hoe zie jij de taak van de verslaggever in onze mediamaatschappij?

- 8 Schrijf een beschouwing over de rol van de verslaggever.

Natuur is voor tevreden of legen.

En dan: wat is natuur nog in dit land?

Uit de beginregels van het beroemde gedicht 'De Dapperstraat' van J.C. Bloem blijkt weinig respect voor de natuurliefhebber. Jongeren die op zaterdagmorgen met de vogelclub op pad gaan op een tijdstip waarop anderen van de disco terugkeren, worden door hun leeftijdgenoten bepaald niet als trendsetters gezien. Op het strand is er zoveel om van te genieten dat je de natuur wel kan missen. En aan een meer kan het angstwekkend stil zijn, maar gelukkig heb jij je mobieltje bij je.

Hoe beleef jij de natuur? Is de natuur voor jou belangrijk?

- 9 Schrijf een beschouwing over deze kwestie.

In de verte kon ze de overspanning van de Moerdijkbrug al zien. Ze stond, zoals zo vaak in Nederland, weer eens in de file. Normaal gesproken kon ze daar wel geduld voor opbrengen, maar vandaag viel het haar zwaar. Ze moest toch echt op tijd in Antwerpen zijn, ze voelde zich opgejaagd. Onbegrijpelijk eigenlijk dat Brenda haar zo laat pas gebeld had. Zij had er toch zelf ook alle belang bij. Ze begreep niet goed waarom ze Ab niet gevraagd hadden deze belangrijke rit te doen. Die kende Antwerpen nog veel beter dan zij en zou minder kostbare tijd verliezen in die doolhof van straten. Ze werd rechts ingehaald over de vluchtstrook door een zilvergrijze Ford Focus. „Nare lui”, dacht ze nog ...

- 10 Schrijf een verhaal dat met de bovenstaande aanzet begint.

Maak ten minste twee keer gebruik van een flash back. Je mag in je verhaal van perspectief veranderen.

Einde